

De Tour du Mont Blanc

De Tour du Mont Blanc (TMB) is een van de oudste Grande Randonnées van Frankrijk. Ruim 50 jaar geleden werden al enkele etappes van dit langeafstandwandelpad gemarkeerd door de vrijwilligers van wat nu de Fédération Française de la Randonnée Pédestre heet. Nu zijn ook de Italiaanse en Zwitserse wandelclubs betrokken bij de beroemdste hut-tentrektocht van de Alpen, die immers door drie landen loopt.

Dat deze GR zo beroemd is, komt niet uit de lucht vallen. Want de TMB biedt bergwandelaars van alle niveaus de kans om de Mont Blanc, de hoogste berg van de Alpen, van alle kanten te zien. Inclusief de hele Mont Blancketen, een formidabel gebergte dat verbazingwekkend genoeg geen bescherming geniet.

Tijdens de tocht zorgt elke grensoverschrijding voor een radicale

verandering van het uitzicht en de sfeer. In de Vallée de Chamonix vult de Mont Blanc met zijn witte graten en gletsjers het blikveld, op de voet gevolgd door de ontzagwekkende Dru en de granietnaalden van de Aiguilles de Chamonix. Op de Col de la Seigne, de grens met Italië, komt plots de woeste kant in beeld. Hier wordt zichtbaar dat de Mont Blanc niet alleen uit sneeuw en ijs bestaat, maar ook uit drie grote rotsgraten en

drie rotsflanken: de Miage-, Frêne- en Brenvaflank en de Brouillard-, Innominata- en Peutereygraat. Van de Grand Col Ferret, de Zwitserse grens, tot de Col de Balme waar de wandelaar Frankrijk opnieuw betreedt, is de Mont Blanc zelf niet te zien. Wel de oostkant van het gebergte.

Toen ik besloot een Tour du Mont Blanc-gidsje te gaan schrijven, had ik een praktische gids voor ogen die de wandelaar op simpele wijze in staat stelt om zijn eigen ideale Tour du Mont Blanc samen te stellen, opgebouwd uit de mooiste varianten en de mooiste delen van de officiële route. Jean-Marc Vaillant, *accompagnateur en montagne* bij de Compagnie des Guides de Chamonix, heeft de TMB vijfenvijftig

keer gelopen. Een betere bron van inspiratie was niet denkbaar.

In de zomers van 2007 en 2008 heb ik deze negen- tot elfdaagse magnifieke rondtocht tweemaal gedaan: de officiële route en alle varianten. Ik heb nog twee extra varianten ontdekt, die in geen enkel ander gidsje over de Tour du Mont Blanc staan: variant 2 naar de Mont Joly, met een overnachting in een van de leukste hutten die ik ken, en variant 14 naar de Aiguillette des Houches. Ik wilde de wandelaar deze mooie tochten niet onthouden.

Noes Lautier

De mooiste Tour du Mont Blanc

Niets is zo subjectief als ‘mooiste, leukste’ etcetera. Toch beveel ik deze Mooiste Tour Du Mont Blanc warm aan. Ga niet vóór half juli, want sommige varianten liggen hoog en zijn onbegaanbaar als er nog sneeuw ligt. De officiële TMB is eerder sneeuwvrij. September is de mooiste tijd, maar half september sluiten veel hutten.

Natuurlijk beginnen met een nacht in La Cabane de Pascaline in Les Houches, om op dag één na een vorstelijk ontbijt met de Téléphérique de Bellevue omhoog te zweven. Op **Traject 1** variant 1 via de Nepalese hangbrug, om voorbij Refuge du Truc af te dalen naar Tresse.

Daar overstappen op variant 2 (van **Traject 2**): overnachten in Chalet du Mont Joly (zonsondergang, luxe bedden, aardige waardin), dan de graatwandeling naar de Aiguille Croche en eindigen in Refuge de Nant Borrant. Tijd Traject 1: 4.25 uur. Tijd Traject 2: 8 uur. Let op: een traject is géén dagetappe, zie pagina 11 voor uitleg.

Traject 3 is niet compleet zonder op de bolle top van de Tête Nord des Fours te hebben gestaan. Ga in geen geval slapen in Refuge des Mottets met zijn ongestuvrijde slaapzalen, daar zijn vrijwel alle TMB-wandelaars het over eens. Dit traject is dus een combi van de officiële route tot de Croix du Bonhomme en vervolgens variant 4. Tijd Traject 3: 7 uur.

Op **Traject 4** de officiële route naar de Col de la Seigne. Dan variant 5 via de Mont Fortin en tenslotte de officiële route over de Col de Chécrouit naar Courmayeur. Als extra uitstapje variant 7: de beklimming van de Mont Chétif. Aanrader: slapen in Gîte Le Randonneur. Tijd Traject 4: 7.55 uur; incl. Mont Chétif 10.25 uur.

Met de officiële route van **Traject 5** is niets mis. Maar stap bij Rifugio Bonatti wel over op variant 8 naar Rifugio Elena. Tijd Traject 5: 8.45 uur.

De keus op **Traject 6** is makkelijk: officiële route naar de Grand Col Ferret (2537 m, het hoogste punt van de officiële TMB), dan variant 9, de Petit Col Ferret. In La Fouly de officiële route naar Praz-de-Fort. Wie haast heeft kan zonder spijt in Ferret de bus nemen. Tijd Traject 6: 5.55 uur; indien met de bus: 3.30 uur. Variant 10 van **Traject 7** is een enorme kuitenbijter, maar absoluut de moeite waard: overnachten in Cabane d’Orny (2811 m, het hoogste punt van de varianten) en via het Fenêtre d’Arpette naar de Col de la Forclaz. Tijd Traject 7: 12.35 uur.

Traject 8 wordt weer een mix van variant 11 en de officiële route: via Refuge des Grands (variant 11, leuk om te overnachten) naar de Col de Balme, en dan via de officiële route naar de Aiguillette des Posettes en Tré-le-Champ. Tijd Traject 8: 7.30 uur. Op **Traject 9** is de keus moeilijk. Toch beveel ik de officiële route aan: het spektakel van de ladders bij Les Chéserys, de moeilijkste passage van de hele TMB. Dan bij de Tête-aux-Vents overstappen op variant 13 naar Refuge du Lac Blanc (prima hut) en van La Flégère naar Refuge de Bellachat de officiële route. Als laatste variant 14: de Aiguillette des Houches. Tijd Traject 9: 11.40 uur.

De oriëntatietafel op de Mont Joly (2525 m), variant 2, Traject 2.

De eerstbeklimming van de Mont Blanc

In de 16e eeuw had de Mont-Blanc (4810,9 m) nog niet zijn huidige naam. De mensen spraken over de Mont Malet (mal = kwaad of ramp). Duivels en heksen zouden er wonen. In 1745 stelde de geoloog Pierre Martel vast dat de Mont Malet de hoogste top van de Alpen was. Dit bericht prikkelde de nieuwsgierigheid van Horace Bénédict de Saussure, een natuurkundige uit Genève. Hij reisde in 1760 naar Chamonix en loofde twintig gouden Louis uit voor de eerste succesvolle beklimming.

Jacques Balmat wijst De Saussure de Mont Blanc aan.

Gezien het enorme bedrag was het verbazingwekkend dat pas in 1775 de eerste poging werd ondernomen! Vier inwoners van Chamonix kwamen daarbij op de Glacier des Bossons tot zo'n 3050 meter. In datzelfde jaar beklom de student Michel-Gabriel Paccard een aantal topjes in de omgeving. Het duurde echter tot 1783 voordat Paccard daadwerkelijk een poging deed. In zijn gezelschap was Marc Théodore Bourrit, die leefde van zijn pennenvruchten.

Tijdens hun tocht kwam Paccard er achter dat Bourrit in zijn publicaties schromelijk overdreef: hij schreef wel over gletsjertochten, maar weigerde

er één stap op te zetten. Paccard en Bourrit kregen een hartgrondige hekel aan elkaar.

In 1786 werd de berg bijna beklommen door een gezelschap met onder andere de kristalzoeker Jacques Balmat. Bij de afdaling raakte Balmat achterop en moest in z'n eentje op de gletsjer overnachten – iets dat men tot dan toe onmogelijk achtte. Hij overleefde het en meldde zich half sneeuwblind bij Michel-Gabriel Paccard, die inmiddels dorpsdokter van Chamonix was geworden. Paccards kennis van de berg en Balmats bivakervaring werden de sleutel tot succes. Op 8 augustus 1786 volbracht het duo de beklimming; pas om half zeven in de avond bereikten zij de top. In het maanlicht daalden ze af en bereikten Chamonix na een korte slaappauze vlak onder de gletsjer. Bourrit publiceerde daarop een artikel waarbij hij de rol van Balmat ophemelde en de prestatie van Paccard kleineerde. Bourrit – die goed bevriend was met de uitgevers in Genève – verhinderde zelfs dat Paccards eigen verslag gepubliceerd werd.

Paccard en Balmat kozen een gevaarlijke route, over de Glacier des Bossons naar de rotsen van Les Grand Mulets en vervolgens via het Petit en Grand Plateau zo direct mogelijk naar

Michel-Gabriel Paccard.

de top. In die tijd werd het gevaar van gletsjerspleten, wankele ijstorens en lawines niet herkend. Achteloos zouden we het nu vinden: zonder touw, zonder stijgijsers, slechts met spijkerschoenen en een alpenstok naar

de hoogste top van de Alpen.1) De huidige normaalroute over de Bossesgraat is makkelijker, en veiliger omdat hij over een bergkam loopt. Die route hebben we te danken aan de berggids Jean-Marie Couttet, die hem in 1847 op 84-jarige leeftijd krom! Ook de Italianen hebben hun normaalroute. Die danken we aan de toen 33 jaar oude Achille Ratti, de latere paus Pius XI (1922-1939), die deze route nota bene in de afdaling deed. De Franse normaalroute is de enige 'makkelijke' route, de Italiaanse stelt veel meer eisen. Overigens ligt de top van de Mont Blanc geheel op Franse bodem. De top van de Mont Blanc de Courmayeur (4748 m) vormt de grens met Italië.

1) *Bron: Grenzeloos Verlangen, Robert Eckhardt, Mark van Hattem, uitg. Kwadraat.*

Gebruiksaanwijzing

In dit gidsje is de Tour du Mont Blanc ingedeeld in negen trajecten. Elk traject is onderverdeeld in de officiële route en één of meer varianten. **Eén traject staat níet voor één dagetappe.** De trajecten zijn daarentegen zo samengesteld, dat de TMB-wandelaar makkelijk kan overstappen van de officiële route op een variant en vice versa. Op die manier kan iedereen zijn eigen TMB samenstellen, geholpen door het feit dat er legio overnachtingsmogelijkheden zijn. Daar waar de officiële route en een (of beide) variant(en) op een logische plek bij elkaar komen, begint een nieuw traject. Daardoor zijn de trajecten zeer verschillend van lengte.

Deze logistiek heeft er tevens voor gezorgd dat een traject de ene keer begint met de variant en de andere keer met de officiële route.

Info per traject

Elke trajectbeschrijving bestaat uit: een inleiding, de relevante plaatsen onderweg, de hoogtepunten, de routebeschrijving, een tijdschema en praktische info. Als een traject bestaat uit een stuk officiële route en twee varianten, zijn er ook drie beschrijvingen. De varianten zijn doorlopend genummerd van 1 t/m 14.

Legenda

T1 t/m T3, zie
Moeilijkheidswaardering.

Het aantal loopuren exclusief
rustpauzes.

Stijgen.

Dalen.

Wel/niet geschikt voor kinderen.
Zie Geschikt voor kinderen.

Moeilijkheidswaardering

De moeilijkheidswaardering is ontleend aan de Zwitserse gradering, die van T1 t/m T6 gaat. Er zijn geen T4-, T5- of T6-trajecten in deze gids.

T1: Goede, eenvoudige paden. Vlak/glooiend terrein, geen gevaar voor val in de diepte. Ook te belopen met gymshoenen. Oriëntatie probleemloos, wandeling ook zonder kaart mogelijk. In Zwitserland: gele markering.

T2: Pad met aanzienlijke hoogteverschillen. Deels steil terrein, gevaar voor val in de diepte niet uitgesloten. Tredzekerheid, kennis van oriëntatie en bergwandelschoenen noodzakelijk. In Zwitserland: wit-rood-witte markering.

T3: Geen echt pad, wel padsporen zichtbaar, geëxponeerde passages

kunnen met klimtouw of kettingen gezekerd zijn, evt. handen nodig voor evenwicht. Soms steile afgronden: gevaar om te vallen, gruis en losse rotsen. Tredzekerheid, goed oriëntatievermogen, elementaire alpiene vaardigheden en stevige bergwandelschoenen noodzakelijk. In Zwitserland: eveneens wit-rood-witte markering.

Geschikt voor kinderen

Bij het beoordelen of een traject geschikt is voor kinderen is rekening gehouden met passages waar een val ernstige gevolgen kan hebben. T3-trajecten zijn volgens dit criterium per definitie ongeschikt. De verschillen tussen kinderen zijn echter groot, qua leeftijd en ervaring. Uitgangspunt zijn kinderen van 10 jaar of ouder, omdat het om een meerdaagse tocht gaat. Het spreekt vanzelf dat kinderen vanaf 13/14 jaar met bergwandelervaring de graat van de Mont Joly prima kunnen lopen. Toch staat er bij dat traject *Ongeschikt voor kinderen*. Het gaat bij geschikt/ongeschikt dus om een indicatie, die elke ouder moet interpreteren aan de hand van de eigen bergervaringen.

Zwitserse markering bij Cabane d'Orny (2811 m), variant 10, Traject 7.

Routebeschrijving

De route is gedetailleerd beschreven. Zo is o.a. de relevante tekst die op de richtingbordjes staat opgenomen, zodat de wandelaar direct ziet of hij op het juiste punt van de route zit. Voorbeeld: Splitsing LA *La Frasse 0.50 uur*. De wandeltijden op de bordjes komen soms niet overeen met de wandeltijden in deze gids, omdat de Zwitsers, de Fransen en de Italianen allemaal verschillende wandeltijden aanhouden.

RD = rechtdoor; LA = linksaf;
RA = rechtsaf; P = parkeerplaats.

Pad, jeepweg of asfaltweg

Er staat overal vermeld of je op een asfaltweg, een jeepweg of een pad loopt. 'Jeepweg' betekent elke alweg die door een fourwheeldrive *kan* worden bereiden. Zo'n weg hoeft niet daadwerkelijk toegankelijk te zijn voor auto's.

Variant 4 op Traject 3.

Markering

In Frankrijk: rood/witte verfstrepen, net als alle andere Franse langeafstandwandelpaden (Grande Randonnées of GR's). Italië: geel met een zwarte rand. Zwitserland: geel (eenvoudige paden) en wit-rood-wit voor de rest. Alleen als het relevant is, staat er in de info iets over de markering.

Delen van de TMB vallen samen met andere GR's, dat staat in de tekst verder niet vermeld.

Eigen verantwoordelijkheid

Zodra een bergwandelaar het hier op papier geschrevene omzet in daden en op pad gaat, doet hij dat op eigen verantwoordelijkheid. Aan de indicaties in dit gidsje van de te verwachten moeilijkheden onderweg kan geen enkel recht ontleend worden. Bergwandelen is niet ongevaarlijk en een bezigheid die een groot beroep doet op het eigen inschattingsvermogen en de eigen verantwoordelijkheid.

Afdaling van de Mont Fortin, variant 5, Traject 4.